

Türkçe ve Almanca İnternet Memlerinin Söz Edimleri Kuramı Bağlamında Analizi¹

Özlem Gencer Çıtak , İzmir

 <https://doi.org/10.37583/diyalog.1404198>

Öz

Dijital ortamlarda, resim, görüntü, ses, video, yazı gibi birden çok bileşenden oluşan internet memleri dilbilimde yeni bir araştırma paradigması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada amaç, farklı dijital iletişim platformlarında, Türkçe ve Almanca üretilip kullanılan internet memlerini, Searle'ün (1969) söz edimleri kuramına göre edimbilimsel açıdan analiz etmektir. Çalışmada öncelikle internet memi kavramının tanımı, özellikleri ve türleri açıklanarak internet memlerinin Searle'ün edimsöz kuramı ile olan bağlantısı irdelenecektir. Ardından örnekleme seçilen internet memlerinin, Searle'ün 5 edimsöz edim türü açısından doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilmesi sonucu elde edilen veriler, çalışmanın bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: *İnternet Memi, Caps, Söz Edimleri Kuramı, Edimsöz Edimleri, Edimbilim.*

Abstract

An Analysis of Turkish and German Internet Memes in Terms of Speech Acts Theory

Internet memes, which consist of multiple components such as pictures, images, audio, video and text in digital environments, are emerging as a new research paradigm in linguistics. The aim of this study is to analyse internet memes prepared in Turkish and German and used on different digital communication platforms from a pragmatic perspective according to Searle's (1969) speech act theory. In the study, firstly, the definition, characteristics and types of the concept of internet memes will be explained and the connection of internet memes with Searle's speech act theory will be analysed. Then, in the findings section of the study, the data obtained as a result of analysing the selected sample of internet memes with the document analysis method in terms of Searle's 5 speech act types will be presented in detail.

Keywords: *Internet Memes, Caps, Speech Act Theory, Illocutionary Acts, Pragmatics.*

Einsendedatum: 15.07.2023

Freigabe zur Veröffentlichung: 15.12.2023

¹ Bu makale, 30.09.2021-02.10.2021 tarihlerinde Trakya Üniversitesi tarafından çevrimiçi olarak düzenlenen XV. Uluslararası Türk Germanistik Kongresi'nde sunulan "Söz-Eylem Kuramına göre İnternet Memesleri ve Caps'ler. Türk ve Alman Üniversite Öğrencilerinin Kullanımları Örneğinde Edimbilimsel bir Analiz" başlıklı sözlü bildirinin yeniden düzenlenmiş ve genişletilmiş halidir.

EXTENDED ABSTRACT

While the usage rates of various social media platforms have increased with the development of computer technologies and the impact of widespread Internet access, the daily behaviours and habits of society and individuals have changed according to the conditions of the virtual environment, and digital communication types have been added to the traditional verbal and written communication types. Among these types, Internet memes, which have recently been used in Internet-based communication environments, come to the fore. The concept of meme, which was added on the agenda by Dawkins (1976), has undergone a transformation in terms of meaning, structure and use and has been transformed into the concept of 'internet meme', which defines various internet phenomena that are disseminated on today's digital communication platforms (Johann/ Bülow 2018: 3). Internet memes are defined as content that goes viral on the internet, rapidly gaining popularity and spreading (Bauckhage 2011: 48). While this content can be visual, such as a picture or a video, it can also be a phrase, a long text, a dialogue, a textual structure, or a frequently repeated spelling mistake; in other words, anything that can be imitated and changed can become an internet meme (Löber 2011: 60). Davison (2012: 122) describes the internet meme as a cultural element, a typical joke that gains influence through online transmission. They are also a communication method and a tool of internet humour (Aktaş 2016: 13).

Internet memes, which are one of the image-language-text types, are defined as phenomena that are anonymously formed by combining important images, pictures, videos and linguistic signs selected from popular culture, spread on the internet and whose meaning is known by large masses. In their creation, not only the use of different types of images is not sufficient, but also the language used in the texts plays a decisive role.

For this reason, internet memes, which are one of the multi-layered text types consisting of multiple components such as pictures, images, audio, video, text, etc., have become a new research paradigm in linguistics as in many fields of science in terms of their effects and frequency of use (see Löber 2011, Davison 2012, Shifman 2014, Osterroth 2015/ 2019a/ 2019b/ 2020, Grundlingh 2017, Johann/ Bülow 2018, Gençalp 2019, Hvass Holm 2021). Since Internet memes are formed by the interaction of meaning, image and linguistic content elements, they are called intertextual language-image texts that establish connections with different texts through references to other semiotic texts and their patterns, knowledges and frames. Due to their frequent use in digital communication platforms, the functions of internet memes in communication are investigated.

In this study, Turkish and German internet memes were analysed according to Searle's (1969) speech act theory. In the study, firstly, information about the definition and emergence of the concept of meme is given briefly and then the concept, characteristics and types of internet memes are explained. Subsequently, in parallel with the increasing frequency of their use, internet memes, which are frequently researched in the fields of culturology, sociology, communication sciences and media studies, were analysed in the context of multilayeredness and image-language-texts. In line with this information, in the applied part of the study, the internet memes that German and Turkish university students frequently preferred to use in similar discourses about university (exam periods, online education, etc.) on different digital communication platforms were analysed by document analysis method according to Searle's types of speech acts of determiners/representations, directives, attributions, expressions/ explanations and declaratives/declaratives. As a result of the analyses, it was seen that the selected examples were suitable for the communication purposes of Searle's 5 speech act types. However, as with any attempt at classification, in Searle's classification of these speech acts, there are cases where the groups overlap with each other. Since internet memes are predominantly used for humour, irony or criticism, it should be taken into consideration that each internet meme, in addition to the type of speech act in which it is classified, is also a type of expressive/explanatory speech act since it will definitely convey the opinions and feelings of the user together. In addition, internet memes do not really fit into the declarative speech act type because they do not have institutional binding in terms of extra-linguistic reality.

It has been observed both in the literature searches for sample selection and in the analysed Turkish and German internet memes that have quite different content which are specific to culture and society are

preferred, but also that globally recognized phenomenal content is used for the same/similar communication purposes and situations. For this reason, internet memes, which have a very important research potential in terms of language, society and culture, should be researched in more detail with different disciplines and methods in many scientific fields.

Giriş

Çağımız koşullarında bilgisayar teknolojilerinin gelişimi ve yaygın internet erişiminin etkisi ile farklı sosyal medya platformlarının kullanım oranları artarken, toplumun ve de bireyin gündelik davranış ve alışkanlıkları sanal ortam koşullarına göre değişim geçirmiş, geleneksel sözlü ve yazılı iletişim türlerine bir de dijital iletişim türleri eklenmiştir. Bu türler arasında, özellikle son dönemlerde internet tabanlı iletişim ortamlarında kullanılan internet memleri ön plana çıkmaktadır. Resim, görüntü, ses, video, yazı gibi birden çok bileşenden oluşan çok katmanlı metin türlerinden biri olan internet memleri, etkileri ve kullanım sıklıkları bakımından birçok bilim alanında olduğu gibi, dilbilimde de yeni bir araştırma paradigması haline gelmiştir (bkz. Löber 2011, Davison 2012, Shifman 2014, Osterroth 2015/ 2019a/ 2019b/ 2020, Grundlingh 2017, Johann/ Bülow 2018, Gençalp 2019, Hvass Holm 2021).

Bu çalışmada, Türkçe ve Almanca hazırlanmış internet memleri, Searl'ün (1969) söz edimleri kuramına göre incelenecektir. Çalışmada öncelikle kısaca mem kavramının tanımı ve ortaya çıkışına ait bilgiler verildikten sonra ve internet memi kavramı, özellikleri ve çeşitleri açıklanacaktır. Bunları takiben, kullanım sıklıklarının artmasına paralel olarak kültürbilim, sosyoloji, iletişimbilimleri ve medyabilim alanlarında sıkça araştırılan internet memlerinin dilbilim ile olan bağlantısı çok katmanlılık ve görüntü-dil-metinleri bağlamında irdelenecektir. Bu bilgiler doğrultusunda, çalışmanın uygulamalı kısmında, farklı dijital iletişim platformlarında, Alman ve Türk üniversite öğrencilerinin, üniversiteye ilişkin (sınav dönemleri, online eğitim vb.) benzer söylemlerde kullanmayı sıkça tercih ettikleri internet memleri, Searl'ün beş kategorili söz edimleri kuramına göre doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilecektir.

İnternet Memi Kavramı, Türleri ve Özellikleri

'Mem' (İngilizce: *meme* /mi:m/ (tekil); *memes* /mi:mz/ (çoğul)) terimi ilk olarak evrimsel biyolog Richard Dawkins'in 1976 yılında yayınladığı *Gen Bencildir (The Selfish Gene)* kitabında ortaya çıkmıştır. Dawkins (2007: 312), "bir kültürel iletim birimi ya da bir taklit birimi" olarak tanımladığı yeni kavramı adlandırmak için Yunanca 'taklit edilen şey, üremiş çoğalmış' anlamına gelen 'mimeme' sözcüğünü uygun bulur. Ancak bu sözcüğü kullanmak yerine, 'gen' gibi tek heceli bir sözcük kullanmak istediğinden 'mem' sözcüğünü türetir. Kendisi, gen gibi bir sözcük kullanmak ister, çünkü mem kavramını, genlerle özdeşleştirirken, genlerin biyolojik olarak aktarılması gibi, memlerin de kişiden kişiye ancak genetik olmayan yollarla aktarıldığı görüşünü savunur. Dawkins ezgi, melodi, düşünce, slogan ve giyim modasını memlere örnek olarak gösterirken, memlerin yayılma sürecini şu sözlerle betimler: "Tıpkı genlerin sperm ya da yumurtalar yoluyla bir bedenden diğerine atlayarak gen havuzunda çoğalmaları gibi, memler de, geniş anlamda taklit denilebilecek bir süreç yoluyla, bir beyinden diğerine zıplayarak kendilerini gen havuzunda çoğaltırlar" (2007: 312).

Dawkins'in (1976) gündeme getirdiği memler, anlam, yapı ve kullanım bakımından bir değişim geçirerek, günümüz dijital kültürü içerisinde Twitter², Youtube, Facebook, Instagram gibi online iletişim platformlarında yayılan farklı internet fenomenlerini tanımlayan 'İnternet Meme' kavramına dönüşmüştür³ (Johann/ Bülow 2018: 3). İnternet memleri, internette viral olan, hızla popülerlik kazanan ve yayılan içerikler olarak tanımlanırlar (Bauckhage 2011: 48). Bu içerikler bir resim ya da bir video gibi görsel olabilirken, bir deyim, uzun bir metin, bir diyalog, bir metin yapısı, ya da sık tekrarlanan bir yazım yanlışı olarak da karşımıza çıkabilir, kısacası taklit edilen ve değiştirilebilen/dönüştürülebilene her şey bir internet meme olabilir (Löber 2011: 60). Shifman (2014: 41)'a göre bir internet meme, içerik, biçim ve/veya görünüş bakımından ortak özelliklere sahip, birbirlerinden haberdar olarak oluşturulmuş ve çok sayıda kullanıcı tarafından internet üzerinden dolaşıma sokulmuş, taklit edilmiş ve/veya dönüştürülmüş bir grup dijital öğedir. Davison (2012: 122) ise internet memini, çevrimiçi aktarım yoluyla etki kazanan kültürel bir öğe, tipik bir şaka olarak betimler. Bunlar aynı zamanda bir iletişim yöntemi ve internet mizahının birer aracıdır (Aktaş 2016: 13). Dolayısıyla internet memlerinin çok farklı türü olması kaçınılmazdır. Milner (2012: 85) internet memlerinin çeşitlerini iki ana başlık altına gruplandırır (bkz. Tablo 1).

Yeniden Düzenlenmiş (Remiks) Görüntüler	Sabit Görüntüler
<p>a) Tek tek görüntüler</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Açıklamalı fotoğraflar ▪ Motivasyon kırıcılar ▪ Makrolar ▪ Alıntılar ▪ Shops (Photoshops) ▪ Metin <p>b) Yığın Görüntüler</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Öfke Karikatürleri ▪ Yığın Fotoğraflar 	<p>a) Çizimler</p> <p>b) Grafikler</p> <p>c) Gerçek Hayat Memleri</p> <p>d) Fotoğraflar</p> <p>e) Ekran Görüntüleri</p>

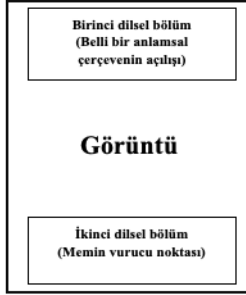
Tab. 1: İnternet Memlerinin Türleri (Milner 2012: 85)

Milner, internet memlerini remiks (yeniden düzenlenmiş/ değişime uğramış) görüntüler ve sabit görüntüler olarak iki ana grup altında sınıflandırır. İnternet memlerinin en yaygın türü olarak görüntü makrolarına (Image Macros) dikkat çeker. Ayrıca görüntü makroları, internet meminin oluşma sürecinde önemli bir faktör olan taklit ve dönüşümün karşılıklı etkileşimine iyi bir örnek teşkil ederken, bunlarda genellikle hareketsiz bir görüntü (ya

² Twitter olarak bilinen platform, 24.07.2023 tarihinde ismini "X" olarak değiştirmiştir.

³ Türkiye'de 'mem', 'internet meme' (İngilizce okunuşu ile /mi:m/) veya 'internet memes' (İngilizce okunuşu ile /mi:ms/) olarak kullanımda olan bu sözcüğün TDK'da henüz bir karşılığı veya açıklaması bulunmamaktadır. Alan literatüründe kavramın kullanım şekilleri incelendiğinde, İngilizce telaffuzla kullanılan "İnternet Meme" kavramındaki "Meme" sözcüğünün Türkçe okunuşu farklı bir anlam taşıdığından bir karışıklık oluşmaktadır. Olası anlam karışıklığını önleyebilmek adına bu çalışmada, 'internet meme' sözcüğü kullanılacaktır.

da animasyonlu görüntü (GIF)) ile metin bütünleşik bir şekilde tasarlanarak çoğunlukla mizah amaçlı kullanılır (Milner 2012: 89). Türkiye’de çoğunlukla, internet memleri ile eşanlamlı olarak, görüntü makrolarının bir alt türü olan capsler kullanılmaktadır. Görüntü makroları genellikle popüler kültürden, güncel siyasi olaylardan veya bilinmeyen bir kaynaktan alınmış ve viral hale gelmiş resim, ekran görüntüsü, hareketli resim (GIF) türünde bir görüntü ile metin bölümünden oluşur:

Şekil 1:
Görüntü Makrosu Modeli

Görsel 1⁴:
Dawkins Memi
(Osterroth 2015: 31)

Görsel 2⁵:
Memler ve Dawkins

Yukarıda Şekil 1’de gördüğümüz modelin üst kısmında birinci dilsel bölüm, ortasında görüntü, alt kısımda ise ikinci dilsel bölüm bulunur. Birinci dilsel ifadede, durumun açıklanması, konuya giriş ya da anlamsal çerçevenin açılışı, ikinci dilsel ifade de asıl söylenmek istenen, vurucu söz, internet meminin asıl mesajı yer alır. Dilsel bölümlerde ise genellikle beyaz renkli büyük harf yazı tipi kullanılır. Çoğunlukla bu şekilde üretilen internet memlerinin en yaygın şekli olan görüntü makrolarında, metin ve seçilen görüntünün bütünleşik bir anlamsal yapı oluşturması hedeflenir. Modeli daha iyi açıklayabilmek adına Görsel 1’de Richard Dawkins’in kullanıldığı, görüntü makrosu türünde bir internet memi örnek olarak yer almaktadır. Birinci dilsel bölümde, “coined the term” (‘mem’ sözcüğünü ortaya çıkardı), alt bölümdeki ikinci dilsel bölümde ise “is now in a meme about memes” (şimdi kendisi memlerle ilgili bir memde) ifadesi bulunur. Bu görsel incelendiğinde, mem kavramını, genlerin karşısında kültürel bilgi birimlerini adlandırmak için türeten Dawkins’in, bu isimle adlandırılan yeni bir dijital içerikte malzeme olarak kullanıldığı konu edilmektedir. Dawkins’in görüntüsü dilsel ifadelerle birlikte yorumlandığında, Dawkins’in kendi icat ettiği terimden ve bu terimin bugünkü haliyle kullanılmasından memnun olduğu söylenebilir. Görsel 2’de de görüntü olarak yine Dawkins’in bir fotoğrafı kullanılarak, birinci dilsel bölümde “Mem sözcüğünü, kültürün evrimini açıklamak için ileri sürdüm” ifadesiyle, gerçek bir bilgi verilerek konuya giriş yapılır. İkinci dilsel bölümde de “Rengine karar veremediğiniz bir elbiseyi saatlerce tartışın diye değil” ifadesi yer alır. Bu ifadede ‘mem’ sözcüğünün şu anki kullanımını eleştiren bir yorum aktarılırken, aynı zamanda ‘mem’ kavramının, internette gündem hale gelen içeriklerden farklı olduğu da vurgulanır. Her iki internet meminde

⁴ Görsel 1: <https://www.aditya-gupta.co/the-why-how-what-of-memes/> (Erişim Tarihi: 10.05.2023)

⁵ Görsel 2: <https://evrimagaci.org/kulturel-evrim-kulturel-cekiciler-ve-memler-mem-ve-memetik-nedir-mem-sozcugunun-kokeni-nedir-3353> (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

kullanılan fotoğrafta Dawkins'in verdiği pozun, gerçek yaşamda hangi amaç için verildiği, hangi durum ve duygularla ilişkili olduğu bu süreçte bir önem taşımamakta, görüntünün yeni yaratılacak internet meminde hangi amaç için üretileceği ve kullanılacağı belirleyici olmaktadır.

Örneklere yer alan Richard Dawkins'e ait resimler gibi mem olma özelliği taşıyan ve memetik içerik olarak tanımlanan görseller, internet memlerini oluşturmak için kurulmuş çok sayıda internet sitesi ve program⁶ üzerinden kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır. Örneğin aşağıda yer alan Görsel 3'te yine Dawkins'in görüntüsü, belli görsel düzenleme teknikleriyle değişime uğratarak, görüntüye farklı metinler eklenerek yeniden paylaşılmıştır. Görsel 1'deki ile aynı Dawkins fotoğrafı, birinci dilsel bölümde "memele meraklıydım", ikinci dilsel bölümde ise "gündeme düşmeden önce" ifadeleri ile birlikte kullanılmış, muhtemelen memleri araştıran biri olmasını ya da meraklı olma durumunu pekiştirmek için fotoğrafına gözlük eklenmiştir.

Görsel 3⁷: Dawkins ve mem konsepti

Bu iki görsel bağlamında görüntü makroları gibi birçok internet meminin en temel özelliği de aslında ortaya çıkar: Dawkins'in bu fotoğrafındaki jest ve mimikleri, farklı kullanıcılar tarafından, ifade etmek istedikleri duygu durumlarını aktarabilecekleri şekilde, uygun dilsel ifadeler eklenmesi yöntemiyle farklı farklı üretilip paylaşılabilir. Bu tarz bir görüntünün internet memi içeriği özelliği kazanması ise, bu görüntünün daha önce kullanılıp diğer kullanıcılar tarafından beğenilmesi, yorumlanması, dönüştürülerek paylaşılması, yani viral olması ile bağlantılıdır.

Söz konusu süreci Osterroth (2020: 119), semiyotik derinleşme olarak nitelendirirken 4 aşamadan söz eder: Birinci aşamada, bireysel bir kullanıcı veya grup, potansiyel bir internet memi veya internet memi olabilecek bir yapı oluşturur. Bu işlem internette ücretsiz olan ve kolayca kullanılabilen görsel düzenleme programları aracılığıyla kolayca yapılabilir. Çoğunlukla bir görüntü makrosu olan bu yapı ikinci aşamada, tekrar tekrar paylaşılarak, giderek daha fazla kullanıcı tarafından tanınır ve

⁶ İnternet memi içerikleri oluşturmak için Meme Maker, Meme Generator, Meme Yapma vb. isimler altında çok farklı internet sitesi, uygulama ve program bulunmaktadır. Bu programlarda kullanıcı, adım adım yönlendirilerek şablon, konu, tür, görüntü vb. popüler içerikler arasından seçimler yapıp kendi metnini ekleyerek kendi internet memini oluşturabilmektedir. Kapwing, iLoveIMG, Clideo, Imgur, Mematic gibi internet siteleri bu programlardan bazılarıdır.

⁷ Görsel 3: <https://medium.com/@BrainbowJournal/are-jungian-archetypes-memes-d77280039e09> (Erişim Tarihi: 01.06.2023)

onlar da bu internet memini kendileri kullanır. İnternet memi yaratımının bu aşamasında çoğunlukla sadece dilsel unsurlar uyarlanır ve yeni kurgular ya da espriler kullanılır. Üçüncü aşamada ise artık internet memi, birçok kullanıcı tarafından bilinir, internet memi, oluşturma sistemleri içine sabitlenir ve tüm kullanıcılar tarafından kullanılabilir. Dördüncü aşamada ise görüntü kısmının değiştirilmesi veya dilsel kısmın silinmesi söz konusudur. Yani bir internet memi tamamen tanınır hale geldiğinde, görüntü veya dilsel bölüm de değiştirilebilir. Oluşum aşamalarında da görüldüğü gibi, üreticiler bunları kendi iletişim amaçlarına göre görüntü ve dilsel bölümü farklı şekillerde yapılandırmaktadırlar.

Söz Edimleri Kuramı Bağlamında İnternet Memleri

Dijital iletişim bağlamında bir işlev yerine getiren ve dilsel göstergelerle görüntünün bileşiminden oluşan ve dijital iletişim formu olan internet memlerinin dilbilimsel açıdan incelenmesi ve anlaşılması bağlamında metindilbilim, göstergebilim ve edimbilim teorileri işlevsel görülmektedir (Hvass Holm 2021: 1, Grundlingh 2017: 166, Kırık/ Saltık 2017, Gençalp 2019). Göstergebilim alanında araştırmacılar, internet memlerinin içerdikleri medya ve katmanların yorumlanma süreçlerine ve göstergebilimsel kaynakların internet memleri için geçerliliğine odaklanırken, internet memlerinin söz edimleri olarak nasıl bir işlev yerine getirebileceği de edimbilim kuram ve teorileri ile incelenmektedir (Osterroth 2015, 2019, 2021; Grundlingh 2017: 166).

Dilbilim alanında yapılan araştırmalarda öncelikle internet memlerinde, “çok kodlu işaret sistemleri”nden (poly-coded signed systems) (Hess-Lüttich 2001: 13) oluşan yapısına odaklanılmaktadır. Bu işaret ya da gösterge sistemleri yapısal, anlamsal ve pragmatik olarak birbirlerinden farklı oldukları için, metinlerde ve iletişimsel olaylarda, birbirlerinin temsil ve ifade güçlerini tamamlamak üzere birlikte kullanılırlar (Klemm/ Stöckl 2011: 9). Söz konusu sistemler metin, yazı (yazı karakteri, renk, punto), söz (müzik, ses efektleri, konuşma, tonlama, vurgu), görsel (fotoğraf, video, görsel, şekil, grafik, animasyon) ile jest ve mimiklerden (hareket, duruş, yüz ifadesi) oluşurken, bunlardan en az ikisinin birleşime girerek anlam taşıyan bir bütün haline gelmesi durumunda çok katmanlı bir metin oluşmaktadır (Tüzel 2013: 135). İnternet memlerinde de anlam, görüntü ve dilsel içerik unsurlarının karşılıklı etkileşimi ile oluşur (Merten/ Bülow 2019: 202). Dolayısıyla internet memleri, yalnızca çok katmanlılık yoluyla yaratılabilen metinlerdir (Osterroth 2020: 122). Ayrıca bir diğer belirgin özellikleri de metinlerarasılıktır. Bu açıdan Opilowski (2013: 218), internet memlerini, diğer semiyotik metinlere ve onların kalıplarına, bilgi birikimleri ve çerçevelerine göndermeler aracılığıyla farklı metinlerle bağlantılar kuran metinlerarası dil-görüntü metinleri olarak adlandırır. Bu dil-görüntü metinleri, çok katmanlılık ve metinlerarasılığın yanı sıra bağdaşıklık, tutarlılık, prototip stil ve metin işlevi gibi metindilbilimsel kriterlerini de yerine getirebilirler (Osterroth 2020: 120ff). Bu yönde gerçekleştirdiği araştırmalarında Osterroth (2015: 33), internet memlerini, “anlam gelişimi kolektif (ve genellikle abartılı) semiyoz yoluyla gerçekleşen çok katmanlı dil-görüntü metinleri” olarak tanımlar. Bu bağlamda söz konusu metinlerin, iletişimdeki işlevlerine odaklanırken, bunların

edimsözler olarak kabul edilip edilemeyeceklerini Searle'ün (1969) söz edimleri kuramına göre araştırır.

Söz edimleri kuramı, Amerikalı dil filozofları John Langshaw Austin ve John Rogers Searle tarafından geliştirilmiştir. Kuram, temelde, Austin'in "bir şey söylemek bir şey yapmaktır." görüşüne dayanırken, Austin'in Harvard Üniversitesi'nde verdiği ders notlarından oluşan ve 1962'de basılan *How to Do things with Words* kitabıyla ortaya çıkmıştır. Austin, söz edimlerini, düzsöz edimi, edimsöz edimi ve etkisöz edimi olmak üzere üç gruba ayırır. Searle (1969), Austin'in sınıflandırmasını, edimsöz eylemlerini değil edimsöz fiillerini tutarlı bir temele dayanmadan sınıflandırdığı için eleştirirken, dilsel iletişiminin temel unsurunun edimsöz edimi olduğunu dile getirir ve edimsözleri yeniden gruplandırır. Edimsözler, Searle'ün (1975: 354-358) gruplamasında kesinleyiciler/ temsiller, yönelticiler, sorumluluk yükleyiciler, dışavurucular/ açıklayıcılar ve beyanlar/ bildiriciler olmak üzere beş gruba ayrılmaktadır (bkz. Tablo 2).

Edimsöz Türü	Edimsöz Ereği	Örnek ⁸
Kesinleyiciler/ Temsiller (Assertiva)	Konuşmacıyı (değişen gösteren derecelerde) bir şeyin böyle olduğuna, ifade edilen önermenin doğruluğuna bağlamak.	Kimse benden daha iyi yemek yapamaz.
Yönelticiler (Direktiva)	Konuşmacının, dinleyene bir şey yaptırma girişimi.	Bir saat içinde odanı topla!
Sorumluk Yükleyiciler (Kommissiva)	Konuşmacıyı, gelecekte yapacağı eylemlere bağlamak.	Yarın seni arayacağıma söz veriyorum.
Dışavurucular/ Açıklayıcılar (Expressiva)	Konuşmacının, hakkında konuşulan konuya ilişkin ruhsal durumunu ifade etmek.	Sana yalan söylediğim için çok üzgünüm.
Beyanlar/ Bildiriciler (Deklarativa)	Konuşmacının atıfta bulunduğu nesne/ nesnelerin durumunda veya koşullarında bazı değişiklikler meydana getirmek.	Sizi karı koca ilan ediyorum.

Tab. 2: Searle'ün (1975: 354-358) Edimsöz Sınıflandırması

Osterroth (2019b: 58), görüntülere dilsel bölümlerin eklenmesi ile oluşturulan internet memlerini, Searl'ün söz edimleri kuramına göre incelerken, internet memlerinin edimsöz edimi olarak kullanılmasını, doğru bir edimsel bağlama, kullanım sıklığına, geniş kitleler tarafından tanınmış ve internet memleri arasında bir yer edinmiş olmalarına bağlar. Ancak burada dikkat çektiği nokta, internet memlerinin mizah ve ironi amaçlı kullanımı da söz konusu olduğu için her internet memini doğrudan başarılı bir edimsöz edimi olarak tanımlamanın yanlış olacağıdır. Bu sorun, ona göre, internet meminin kullanıldığı bağlamda doğru yorumlanarak çözümlenmesi ile giderilebilir (ebd.). Osterroth gibi, Grundlingh (2017: 161) de söz edimleri kuramının, sözsüz iletişim biçimi olarak tanımladığı internet memleri için geçerli olabileceğini düşünmekte ve görüşünü üç dayanakla savunmaktadır. Birincisi, geleneksel yazılı ve sözlü iletişim türlerinde olduğu gibi internet tabanlı iletişim ortamlarında da mutlaka bir yaratıcı ve bir alıcı bulunur. İkincisi, internet memleri, genellikle mizah amaçlı kullanılsalar bile, önemli bilgi ve fikirleri iletebilme potansiyeline sahiptirler. Ayrıca bir mektubun bir ya da birden çok

⁸ Örnek cümleler, yazar tarafından eklenmiştir.

kişiyeye gönderilmesi gibi, internet memleri de bir kişiyeye ya da tüm internet kullanıcılarına gönderilebilirler. Üçüncüsü ise, diğere konuşma eylemlerinde olduğu gibi, internet memlerinin anlaşılmasında bağlam ve söz konusu internet memini üretip kullanan kişinin amacı oldukça önemli bir rol oynar (Grundlingh 2017: 161). Bunların dışında, yine internet memlerinin anlaşılmasında rolü olan diğere etkenler, internet meminin alıcısı veya alıcılarının ait oldukları coğrafya ve költürdür. Çünkü internet memleri, bunları üreten kişinin költürel bilgi birikimine göre şekillenmekte, dolayısıyla belirli coğrafi ve költürel bölgelerde yaşayan kişilerin anlayabileceğı içeriklerle karşılaşılabilir (Gençalp 2019: 71).

İnternet Memlerinin Söz Edimleri Kuramı Bağlamında Analizi

Yöntem

Çalışmada, Türkçe ve Almanca üretilmiş internet memleri, Searle'ün edimsöz edimleri sınıflandırmasına göre nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemine göre analiz edilmiştir. Bu süreçte bir analiz modeli geliştirilmiş ve seçilen Almanca ve Türkçe internet memleri 'mem türü, görüntü, dilsel bölüm, edimsöz edim türü' kategorilerine göre ayrıntılı olarak çözümlenmiştir.

İnternet memlerini çözümleme sürecinde ilk adımda, internet meminde kullanılan görüntü incelenerek, görüntünün kime/neye/hangi filme vb. ait olduğu, neden viral içerik haline geldiğı, hangi bağlamlarda kullanılmak üzere internet memleri havuzlarında yer aldığı araştırılmış ve internet memi türü (adı) belirlenmiştir. Bu araştırmanın ardından ikinci adımda, internet meminde kullanılmış olan dilsel bölümdeki ifadeler incelenmiştir. Üçüncü adımda ise, elde edilen bilgiler doğrultusunda görüntü ve dilsel ifadelerin bütünleşik olarak hangi edimsöz ereğini yerine getirmek üzere kullanıldığı saptanmıştır.

Evren ve Örneklem

İnternet memleri özellikle de genç nesil tarafından gerek farklı sosyal medya platformlarında gerekse bireysel iletişimde sıklıkla kullanılmaktadır. İnternet tabanlı iletişim ortamlarında üretilip, paylaşılan tüm internet memlerini çalışma kapsamında analiz etmek mümkün değildir. Bu nedenle çalışmada Türkçe ve Almanca internet memleri ve alt türlerini, Searl'ün söz edimleri kuramı bağlamında inceleyebilmek için nitel araştırma desenlerinden, amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme stilinde "araştırmacı ya da konu uzmanları tarafından belirli bir amaç doğrultusunda araştırmacı ya da konu uzmanları tarafından belirlenen örnekleme üzerinde çalışılır" (Şimşek 2018: 90). Dolayısıyla amaçlı örnekleme ile örnekleme seçilen olgular ayrıntılı bir şekilde çözümlenebilir (ebd.).

Amaçlı örnekleme stiline göre seçim yapılırken, internet memlerin Kişisel Veri Koruma Kanunu ve telif hakları⁹ açısından uygunsuzluk yapılmamasına özen

⁹ İnternet memlerinin telif hukuku boyutu ve yasal düzenlemeler ile ilgili bkz. Karaaslan 2020.

gösterilmiştir. Bilindiği üzere ülkemizde başkalarına ait eserlerden alıntı yapma konusu hukuki açıdan Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda "İktibas Serbestisi" başlığı altında madde 35'te¹⁰ düzenlenmiştir:

1. Alenilemiş bir eserin bazı cümle ve fıkralarının müstakil bir ilim ve edebiyat eserine alınması;
2. Yayımlanmış bir bestenin en çok tema, motif, pasaj ve fikir nevinden parçalarının müstakil bir musiki eserine alınması;
3. Alenilemiş güzel sanat eserlerinin ve yayımlanmış diğer eserlerin, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve içeriği aydınlatmak maksadıyla bir ilim eserine konulması;
4. Alenilemiş güzel sanat eserlerinin ilmi konferans veya derslerde, konuyu aydınlatmak için projeksiyon ve buna benzer vasıtalarla gösterilmesi.

İktibasın belli olacak şekilde yapılması lazımdır. İlim eserlerinde, iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yer belirtilir.

Bu maddeye dayanarak, genel kullanıma açık olan internet sitelerinde, üniversite yaşamına ilişkin benzer popüler konularda Türkçe ve Almanca üretilmiş ve sıkça paylaşılmış fotoğraf/ sabit görüntü tabanlı internet memleri taranmış ve Searle'ün edimsöz edimleri kategorileri bağlamında incelenebilecek 6 Türkçe 6 Almanca üretilmiş internet memi örnekleme alınmıştır.

Bulgular

Çalışmada örnekleme seçilen internet memleri, Searle'ün (1969) 5 edimsöz edim türü açısından doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilmiş ve elde edilen veriler, çalışmanın bulgular bölümünde beş edimsöz edim kategorisine göre gruplandırılarak, ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Kesinleyiciler/ Temsiller

Bu grupta yer alan edimsöz edimleri ile konuşmacı, dile getirdiği ifadenin doğruluğu veya yanlışlığı hakkındaki görüşünü dile getirir. Daha açık bir ifadeyle, kesinleyiciler/ temsiller "konuşmacının dünyada böyle olduğuna inandığı şeyi bildirdiği söz edimleri" olarak tanımlanırlar (Hindelang 2004: 49). Bu grup kapsamında konuşmacının inanma derecesine bağlı olarak, söylemek, saptamak, iddia etmek, tanımlamak, bilgilendirmek gibi edimsel fiiller kullanılır (Hindelang 2004: 45).

¹⁰ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.5846.pdf> (Erişim Tarihi: 08.11.2023)

Görsel 4¹¹

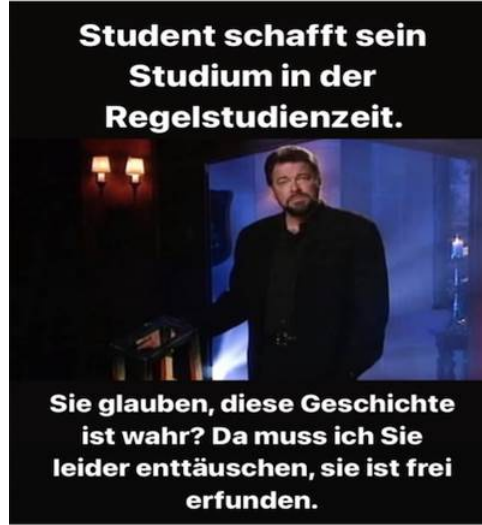
İnternet Meme Türü	Acısını Saklayan Harold (Hide the pain Harold) İnternet Meme
Görüntü	Acısını Saklayan Harold'ın (Hide the pain Harold) bilgisayar başında elinde kahvesiyle verdiği poz.
Dilsel Bölüm	Alıntı şeklinde sunulan dilsel ifade: 17 yaşındaki Ahmet'in "Uzaktan eğitim hiç de zor değil" ifadesi.
Edimsöz Edim Türü	Kesinleyici: Bir konu hakkında doğru veya yanlış bir saptamada bulunma.

Analiz 1

Analiz 1’de yer alan, internet meme alt türlerinden bir olan caps, András István Arató adlı, yüz ifadesi ile internet memlerinde sıkça görüntüsü kullanılan kişinin, bilgisayar başında elinde kahvesiyle verdiği poz ile 17 yaşındaki Ahmet’in uzaktan eğitimin zor olmadığını söylediği cümlesi kullanılarak oluşturulmuştur. Dilsel ifade, bu meme üreten kişinin dünyada var olan bir olgunun kolaylık veya zorluğuna ilişkin bilgi vermektedir. Ancak uzaktan eğitim alan ve parantez içerisinde özellikle yaşı belirtilen Ahmet, saçı ve sakalı beyazlamış ileri yaşlarda bir bireyin görüntüsü ile betimlenmiştir. Bu dilsel ifade ve görüntünün seçilmesiyle, uzaktan eğitim alan 17 yaşındaki Ahmet’in zorlanmasına gönderme yapılmaktadır. Görüntüdeki kişinin internet meme merkezlerinde “Acısını Saklayan Harold” olarak yer edinmiş olması da aslında Ahmet’in bu yüz ifadesi ve sahte gülümseme ile gerçek duygularını gizlemeye çalıştığını, dilsel bölümdeki ifadesinin tam tersini ima ettiğini bildirmektedir. Aslında bu caps üreten ve kullanan kişi, uzaktan eğitimi zor olarak tanımlamaktadır. Bu grupta yer alan internet memleri, örnekte olduğu gibi ironi amaçlı da kullanılmaktadır. Bir olgunun doğruluğuna ilişkin tutum veya inanç belirtilirken mutlaka konuya ait görüş de birlikte aktarılır. Bu nedenle bu grup altına giren internet memlerinin açıklayıcı edimsöz edimleri olduğu da söylenebilir. Çünkü bunlar

¹¹ Görsel 4: <https://capskomik.com/Caps/uzaktan-egitim-hic-de-zor-degil-ahmet-17-yasinda/> (Erişim Tarihi: 12.05.2023)

aynı zamanda üreticinin ya da kullanıcının duygu, düşünce, görüş, tutum, ruhsal durumuna ilişkin bilgileri de yansıtmaktadır. Bu durum Türkiye’de kullanılan capslerde dilsel bölümde “Temsili” ifadesinin eklenmesiyle pekiştirilmektedir (bkz. Analiz 9).

Görsel 5¹²

İnternet Memi Türü	Jonathan Frakes, X Faktor İnternet Memi
Görüntü	‘X Faktor: Das Unfassbare’ adlı Amerikan yapımı TV şovundan bir ekran görüntüsü
Dilsel Bölüm	Birinci Bölüm: Öğrenci öğrenimini, standart sürede tamamlar. İkinci Bölüm: Bu hikâyenin gerçek olduğuna mı inanıyorsunuz? Sizi hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm ama bu hayali(kurmaca) bir hikâye.
Edimsöz Edim Türü	Kesinleyici: Bir konu hakkında doğru veya yanlış olabilecek bir saptamada bulunma.

Analiz 2

Analiz 2’de kullanılan Almanca üretilmiş olan örnekte, iki dilsel bölüm ve bir görüntüden oluşan bir internet memi bulunmaktadır. İnternet meminin ortasında yer alan görüntüde, ‘X Faktor: Das Unfassbare’ adlı Amerikan yapımı TV şovundan, şovun moderatörü Jonathan Frakes’e ait bir ekran görüntüsü, internet meminin birinci dilsel bölümde anlamsal çerçeve ya da konuya giriş diye nitelendirilebilecek bölümde, “Öğrenci öğrenimini, standart sürede tamamlar.” kullanılmaktadır. İkinci dilsel bölümde ise, “Bu hikâyenin gerçek olduğuna mı inanıyorsunuz? O halde, sizi hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm ama bu hayali(kurmaca) bir hikâye.” cümlesi görülmektedir. Bu TV

¹² Görsel 5: <https://tr.pinterest.com/pin/263249540697646364/> (Erişim Tarihi: 12.05.2023)

şovunda, Jonathan Frakes her cümlesinin sonunda kendi ismini tekrarlaması, dil ve üslubu bakımından sıkça eleştirildiğinden, birçok cümlesi mizah malzemesi olarak kullanılmış, diğer bir deyişle viral hale gelmiştir. İnternet meminde seçilen görüntü ve Frakes'in herkesçe bilinen cümlesi, ilk dilsel bölümde bildirilen durumun gerçekliğini reddedecek şekilde kullanılmıştır. Dolayısıyla internet memini üreten kişi, bir önermenin gerçekliği ile ilgili saptamasını dile getirmek için bunu kullandığından bu internet meminin, edimsöz edimlerinden kesinleyici edim türünde olduğu söylenebilir. Ayrıca bu internet memi, bir internet meminin anlaşılması, mizahi yönünün algılanabilmesi ve edimsöz edim türünün doğru yorumlanabilmesi için bağlama özgü kullanım özelliklerinin, metinlerarası göndermelerin, üretilip kullanıldığı dil ve kültüre ilişkin bilgilerin çözümlenebilmesinin önemine iyi bir örnektir.

Yönelticiler

Yöneltici edimsöz edimlerinin amacı, “konuşan kişinin dinleyen kişiye bir şey yaptırma girişimidir” (Searle 2011: 36). Başka bir deyişle, iletişim durumunda konuşmacı, iletişim partneri ya da alıcısının kendi ifadesinde dikte ettiği şekilde davranmasını, onun bir eylemde bulunmasını sağlama amacındadır. Talep etmek, emretmek, rica etmek, sormak, önermek gibi edimsel fiiller bu gruba girer. Ancak kullanılan direktifler derece bakımından değişkenlik gösterirler. Son derece kibar ifadelerden, birisine, bir şeyi yapması için ısrar etmeye kadar varan zorlayıcı ifadeler edimsöz edimleri olarak sınıflandırılır.

Görsel 6¹³

İnternet Memi Türü	Bebek İnternet Memleri
Görüntü	Bir kucakta rahat ve hoşnut şekilde uyuyan bir bebek resmi.
Dilsel Bölüm	“Rahatımı bozmayın” ifadesi.

¹³ Görsel 6: <https://capskomik.com/Caps/rahatimi-bozmayin/> (Erişim Tarihi: 01.06.2023)

Edimsöz Edim türü	Yöneltici: Kullanıcı durumundan hoşnut olduğu ifade ediyor, mevcut durumunu koruma isteğini ve rahatının bozulmaması direktifini veriyor.
--------------------------	---

Analiz 3

Analiz 3’te seçilen Türkçe örnekte, sıkça kullanılan internet mem türlerinden biri olan bebek internet meminde, bir görüntü ve bir dilsel bölüm bulunmaktadır. Görüntü olarak, bir kucakta, muhtemelen annesinin kucağında, uyuyan bir bebek görüntüsü kullanılmıştır. Uyuyan bebeğin jest ve mimiklerindeki hafif gülümseme ifadesi, halinden hoşnut, mutlu ve rahat olduğuna işaret etmektedir. Üretici, bu görüntüyü tamamlayıcı şekilde, “rahatımı bozmayın” dilsel ifadesini kullanarak, mevcut durumundan memnun olduğunu ve rahatının bozulmamasını istediğini dile getirmiştir. Alıcısı veya alıcılarını, onu rahatsız etmemeleri yönünde eylemde bulunmaya yönlendirdiği için, bu internet memi yöneltici edimsöz edimi olarak değerlendirilebilir.

Görsel 7¹⁴

İnternet Memi Türü	Bebek İnternet Memleri
Görüntü	Yumruğunu havaya kaldırmış, konuşur gibi dudaklarını öne uzatmış bebek görüntüsü.
Dilsel Bölüm	Birinci Bölüm: ‘Cesur ve güçlü ol’ ifadesi (Büyük harflerle yazılmış) İkinci Bölüm: ‘#Güçlü ol’ ifadesi. (Başlık etiketi işareti ile İngilizce büyük harflerle yazılmış.)
Edimsöz Edim Türü	Yöneltici: Kullanıcı, alıcıya cesur ve güçlü olmasını söylüyor.

Analiz 4

Yöneltici edimler için seçilen Almanca örnekte de bir bebek internet memi türü bulunmaktadır. İnternet memi, bir bebek görüntüsü ve iki dilsel bölümden oluşmaktadır. Yumruğunu gösterir şekilde, “cesur ve güçlü ol” der gibi dudaklarını öne uzatmış bir

¹⁴ Görsel 7: <https://www.pinterest.de/pin/200339883402274403/> (Erişim Tarihi: 11.05.2023)

bebek görüntüsü ile birinci dilsel bölümde Almanca büyük harflerle yazılmış “güçlü ve cesur ol” emir cümlesi ile ikinci dilsel bölümde başlık etiketi işareti ile birleşik olarak İngilizce büyük harflerle yazılmış “Güçlü ol!” emir cümlesi yer almaktadır. Bu internet meminde, üretici ya da kullanıcının, iletişim partnerine iki farklı dil ile görüntüyü bir arada kullanarak, vermek istediği yönergenin derecesi arttırma amacıyla olduğu görülmektedir. Direktif vermeye, alıcıya güç ve cesaret vermeye yönelik bu internet memi de yöneltici edimsöz edimi grubunda değerlendirilebilir.

Sorumluluk Yükleyiciler

Searle’ün kategorilerinden sorumluluk yükleyiciler grubunda, gelecekte gerçekleşecek bazı eylemlerle ilgili olarak konuşanı yükümlülük altına sokan edimsöz edimleri söz konusudur (Searle, 2011: 37). Bu tür eylemlerle, konuşmacı gelecekte ne yapmaya niyetli olduğunu belirtir (Hindelang 2004: 50). Söz vermek, vadetmek, yemin etmek, tehdit etmek, garanti etmek gibi edimsel fiiller sorumluluk yükleyici edim fiilleridir.

Görsel 8¹⁵

İnternet Memi Türü	Rocky İnternet Memleri
Görüntü	Rocky filminden, bir müsabaka sonunda, terlemiş, yüzü darbe almış ama gururlu bir yüz ifadesinin yer aldığı bir ekran görüntüsü.
Dilsel Bölüm	Kırmızı şerit içine beyaz harflerle yazılmış ‘Bütlerde geçerim...’ ifadesi.
Edimsöz Edim Türü	Sorumluluk yükleyici: Final sınavlarında başarısız olan öğrenci, bütünleme sınavlarında geçeceğini vaat ediyor.

Analiz 5

Analiz 5’te yer alan internet memlerinin alt türü olan bu capste Rocky filminden bir görüntü kullanılmış, müsabaka sonunda yorgun, saç başı dağılmış, terli, gözleri şişmiş, üzgün ama gururlu veya umutlu bir yüz ifadesi ile Rocky karakterinin görüntüsünün,

¹⁵ Görsel 8: <http://www.akampus.com/butunleme-donemindeki-ogrenciyi-anlatan-sosyal-medyanin-gulme-garantili-12-capsi> (Erişim Tarihi: 01.06.2023)

“Bütlerde geçerim” dilsel bölümü ile bütünleşik şekilde kullanıldığı görülüyor. İnternet memlerinin alt türü olan capslerin tipik yapısına uygun olarak, görüntünün altında kırmızı şerit üzerinde beyaz harflerle yazılmış dilsel bölüm bulunuyor. Dilsel ifadede, üniversite öğrencilerinin bütünleme sınavları için kullandığı ‘bütler’ kısaltması kullanılıyor. Görüntü ve dilsel ifade birlikte yorumlandığında, bu caps üreten kişinin, çok çabalasa da final sınavlarını başarısız olarak tamamladığını ama bütünleme sınavlarında geçerim diyerek geleceğe ilişkin yapacağı bir eylemi bildirdiği görülüyor. Gelecekte yapacağı bir eyleme ilişkin olduğu için bu caps, sorumluluk yükleyici edimsöz edimi olarak sınıflandırılabilir.

Görsel 9¹⁶

İnternet Memi Türü	Hayvan İnternet Memleri
Görüntü	Kendi ile aynı boyutta bir farenin boğazına bastırılan küçük bir kuş görüntüsü.
Dilsel Bölüm	Siyah bir şerit üzerine beyaz harflerle yazılmış: ‘Düşmanlarıma bir mesaj.’ ifadesi.
Edimsöz Edim Türü	Sorumluluk yükleyici: Kullanıcı, düşmanlarına, görüntü ile bir tehdit mesajı gönderiyor.

Analiz 6

Sorumluluk yükleyiciler grubuna seçilen Almanca örnekte, bir hayvan internet memi türü görülüyor. İnternet memi, bir görüntü üzerinde, siyah şerit üstüne beyaz harflerle yazılmış bir dilsel bölümden oluşmaktadır. Dilsel bölümde konuya giriş yapmak amacıyla, “düşmanlarıma bir mesaj:” ifadesi yer alıyor. Bu ifadenin sonunda iki nokta işareti kullanılarak, alıcının mesajı görüntüden anlaması bekleniyor. Böylece dilsel bölüm ve görüntü birlikte internet meminin iletişim amacına ulaşması için bir anlam yaratıyorlar. Görüntüde küçük, sevimli ve güçsüz görünen kuşun, çoğunlukla onu yiyen ve kendi ile hemen hemen aynı boyuttaki fareyi alt etmiş ve üzerine basmış bir olarak verdiği bu poz,

¹⁶ Görsel 9: <https://debeste.de/57659/Eine-Nachricht-an-meine-Feinde> (Erişim Tarihi: 01.06.2023)

üreticinin düşmanlarına verdiği mesajın bir tehdit veya uyarı olduğunu ortaya koyuyor. İnternet memini üreten, düşmanlarına onu hafife almamalarını, onları alt edecek güce sahip olduğunu bildiriyor. Tehdit veya uyarı olarak yorumlanabilecek bu internet memi, sorumluluk yükleyici edimsöz edimi olarak tanımlanabilir.

Dışavurucular/ Açıklayıcılar

Dışavurucu ya da bir diğer adıyla açıklayıcılar, isimlerinden de anlaşılacağı üzere, konuşmacının hakkında konuşulan duruma, olaya, olguya, kişiye vs. ilişkin ruhsal durumunu, bunlara karşı takındığı tutumu yansıtır (Searle 2011: 37-38). Teşekkür etmek, kutlamak, özür dilemek, hoş geldiniz demek, selamlamak, küfretmek, lanetlemek, birine bir şey dilemek ve taziyede bulunmak tipik dışa vurucu edim fiil türleridir. Bu grupta yer alan edimsöz edimleri, toplumsal samimiyet kuralları bakımından oldukça önemli bir işleve sahiptir. Ancak bu edimsöz edimlerinin en çarpıcı özelliği, sadece durumla ilgili duygular dile getirildiğinden, bunların her zaman doğru olarak edilmeleridir (Searle 2011: 38). Ayrıca bu edimsöz edimleri daha da genelleştirilerek, bu tarz ifadeler “konuşmacının nasıl hissettiğini ortaya koyduğu konuşma edimleri” şeklinde tanımlanırlar (Hindelang 2004: 50). Bu grup için aşağıdaki örneklerde yer alan internet memleri sıklıkla farklı şekillerde kullanılmaktadır.

Görsel 10¹⁷

İnternet Memi Türü	Kedi İnternet Memleri
Görüntü	Üzgün ve mahcup görünen sevimli bir kedi yavrusu görüntüsü.
Dilsel Bölüm	Kırmızı şerit üzerine beyaz küçük harflerle yazılmış ‘kanka barışalım mı özür dilerim’ ifadesi.

¹⁷ Görsel 10: <https://store.donanimhaber.com/a4/c3/c6/a4c3c6f327d3a22c991cec615b1020e4.jpeg> (Erişim Tarihi: 01.06.2023)

Edimsöz Edim Türü	Dışavurucu/ Açıklayıcı: Kullanıcı, sevimli kedi yavrusunun görüntüsü ile özür dileyerek barışmak isteğini dile getiriyor.
--------------------------	---

Analiz 7

Analiz 7 ve de aşağıda yer alan Analiz 8’de internet memleri arasında oldukça sık kullanılan kedi internet memleri bulunmaktadır. Analiz 7’deki Türkçe hazırlanmış olan örnekte, üzgün ve mahcup görünen sevimli bir kedi yavrusu görüntüsü üzerine, kırmızı şerit üstüne beyaz küçük harflerle yazılmış ‘kanka barışalım mı özür dilerim’ ifadesi olduğu görülmektedir. Kullanıcı, sevimli kedi yavrusunun üzüntüsü ve mahcubiyeti ile iletişim partnerine karşı hatalı olduğunu kabul edip ondan özür dileyerek barışmak isteğini dile getirmeyi amaçladığından, bu internet memi, dışavurucu/açıklayıcı edimsöz edimi grubuna girmektedir.

Görsel 11¹⁸

İnternet Memi Türü	Kedi İnternet Memleri
Görüntü	Üzgün görünen sevimli bir kedi yavrusu görüntüsü
Dilsel Bölüm	Birinci Bölüm: Görüntünün üst kısmında siyah harflerle Almanca yazılmış ‘üzgünüm’ ifadesi İkinci Bölüm: Görüntünün alt kısmında siyah harflerle İngilizce yazılmış başında ve sonun üç nokta bulunan ‘üzgünüm’ ifadesi
Edimsöz Edim Türü	Dışavurucu/ Açıklayıcı: Kullanıcı, sevimli kedi yavrusunun üzüntülü yüz ifadesi ile iletişim partnerine üzgün olduğunu dile getiriyor.

Analiz 8

Analiz 8’de bir öncekine çok benzer, Almanca hazırlanmış kedi internet memi sunulmaktadır. Bu internet meminde, üzgün görünen sevimli bir kedi yavrusu görüntüsü

¹⁸ Görsel 11: <https://www.pinterest.de/pin/794252084255415688/> (Erişim Tarihi: 08.06.2023)

ile bunun üst kısmında siyah harflerle Almanca yazılmış ‘üzgünüm’ ifadesi, alt kısmında ise yine siyah harflerle İngilizce yazılmış başında ve sonun üç nokta bulunan ‘üzgünüm’ ifadesi bulunmaktadır. Burada da kullanıcı, sevimli kedi yavrusunun üzüntülü yüz ifadesi ile iletişim partnerine üzgün olduğunu hem İngilizce hem Almanca yazarak pekiştirmeli şekilde dile getirdiğinden, bu internet memi de dışavurucu/ açıklayıcı edimsöz türüne girmektedir.

Grundlingh (2017: 150), her internet meminin bir şeyi açıklama amacıyla yaratıldığını iddia eder. Özellikle Türkiye’de oldukça sık kullanılan “temsili” başlıklı internete memleri (capsler/ görüntü makroları), kullanıcının belirtilen durumda nasıl bir ruh hali içinde olduklarını dışa vurma ve tasvir etme amacına hizmet ederler. Aşağıda yer alan padişah internet memi buna iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Görsel 12¹⁹

İnternet Türü	Memi	Padişah İnternet Memleri
Görüntü		Arka plana savaş sahnesi yerleştirilmiş, kaygılı bir yüz ifadesi olan padişah Yavuz Sultan Selim portresi
Dilsel Bölüm		Kırmızı şerit üzerinde beyaz İngilizce karakterlerle ve küçük harflerle Türkçe yazılmış ‘yaklaşan finalleri düşünürken ben (temsili)’ ifadesi
Edimsöz Türü	Edim	Dışavurucu/ Açıklayıcı: Kullanıcı, yaklaşan final sınavlarını düşünürken hissettiklerini bu tablodaki yüz ifadesi ile tasvir ediyor.

Analiz 9

Yukarıda yer alan Analiz 9’da Türkiye’de oldukça sık kullanılan internet memlerinden biri olan Padişah internet memi görülmektedir. Padişah Yavuz Sultan Selim portresinin arka planına savaş sahnesi yerleştirilerek oluşturulmuş görüntünün alt kısmında kırmızı şerit üzerinde beyaz İngilizce karakterlerle ve küçük harflerle Türkçe yazılmış ‘yaklaşan finalleri düşünürken ben (temsili)’ ifadesi eklenmiştir. Kullanıcı, yaklaşan final

¹⁹ Görsel 12: <https://www.cnnturk.com/sosyal-medya/finaller-gelir-capsleri?page=2> (Erişim Tarihi: 08.06.2023)

sınavlarını düşünürken hissettiklerini, padişahın arkasındaki savaş durumu dolayısıyla kaygısının yüzündeki yansıması ile tasvir etmekte, parantez içinde kullandığı ‘temsili’ sözcüğü ile de bu görüntünün onun ruhsal durumunun temsili olduğunu dile getirmektedir. Bu ve benzeri internet memlerinde kullanılan “eylem/durum tanımlaması + ben” (Temsili) dilsel kalıbı da ayrıca dilsel bir internet memi içeriği olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Dolayısıyla bunun da dışavurucu/ açıklayıcı bir edimsöz edimi olarak tanımlanması mümkündür.

Görsel 13²⁰

İnternet Memi Türü	Terminatör/ Arnold Schwarzenegger İnternet Memi
Görüntü	Arnold Schwarzenegger’in Terminatör 2 filminden, ilkinde gülümsediği yüz ifadesinin ön planda olduğu, ikincisinde ise ciddi (üzgün) bir yüz ifadesinin olduğu iki farklı görüntü.
Dilsel Bölüm	Birinci Bölüm: ‘Bir sınava iyi hazırlandığını düşündüğünde.’ ifadesi. İkinci Bölüm: ‘Ve sonra ilk soruyu gördüğünde’ ifadesi
Edimsöz Edim Türü	Dışavurucu/açıklayıcı: Kullanıcı iki farklı ruh durumunu dilsel ifadeleri, görüntülerle tamamlayarak alıcıya ifade etmek istiyor. İki farklı durum karşısında üreticinin yaşadığı ruh hali değişimi görüntülerle açıklanıyor.

Analiz 10

Bu örnekte, Terminatör 2: Mahşer Günü (1991) filminden oyuncu Arnold Schwarzenegger’in bir sahnesinden alınmış olan bu görüntü internet memi havuzlarında yer almakta ve hareketli veya hareketsiz internet memlerinde (capslerde) “Gülüş/zoraki gülüş, Ciddi - Mutlu” gibi başlıklar altında sıkça kullanılmaktadır. Bu internet meminde, iki farklı görüntü ve iki farklı dilsel bölüm olduğu görülmektedir. Bunun nedeni,

²⁰ Görsel 13: <https://www.pinterest.de/pin/452330356305998395/> (Erişim Tarihi: 11.06.2023)

kullanıcının duygu değişimini bir internet memi üzerinde açıklama isteğidir, bu duygu değişimlerinin sebebi dilsel ifade ile üst bölümde verilmiş bu duyguların beden diline yansımaları ise görüntü ile temsili şekilde betimlenmektedir. Üretici, sınava iyi hazırlandığını düşündüğündeki ruhsal durumunu alıcıya aktarmak için Arnold Schwarzeneger'in yüzündeki mutluluk ya da memnuniyet ifadesini ve sonrasında ilk soruyu gördüğündeki durumunu tasvir etmek için de yine onun ciddi ve hatta üzgün yüz ifadesini kullanarak bütünleşik bir anlam yaratmaktadır. Öncesi/sonrası diye de tanımlanan bu durum, ilk görüntü ve dilsel ifade ile tanımlanan durumun sonradan nasıl bir değişime uğradığını betimlemek için oluşturulan ikinci görüntü ve dilsel ifade ile tamamlanmaktadır. Bu internet meminde hareketsiz görüntü kullanılırken, aslında duygu değişimlerini betimlemek için sıklıkla GIF denilen hareketli görüntüler de çok sık kullanılmaktadır. Bu internet memi dışavurucu/ açıklayıcı edimsöz edim türüne iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Beyanlar/ Bildiriciler

Beyanlar ya da bildiriciler, diğer edimsöz edim türlerinden farklı olarak “konuşmacının belirli bir kurumsal çerçevede olması gerekeni belirttiği söz edimleridir.” (Hindelang 2004: 50). Bunlar dil dışı gerçeklikle doğrudan bağlantılı olup, konuşan ve dinleyen kurumsal düzlemde bir bağlantısı olması gerekmektedir (Searle, 2011: 42-43). Searle (2011: 41) beyanlar sınıflamasını, savaş ilan etmek, başkan atamak, aday göstermek gibi edimsöz edimleri ile açıklamaya çalışmaktadır. Beyanlarla, kullanıcı gerçek ifadesiyle yeni bir dış durum yaratmaktadır. Kurumsal yetkiler söz konusu olduğu için, konuşanın içsel durumları bu edimlerde herhangi bir rol oynamaz. Buna örnek vermek gerekirse, bir nikâh töreninde, nikâh memuru, gelin ve damadı karı-koca ilan eder, kurumsal yetkilerine dâhilinde görevini yerine getirir, iki insanın hayatında bir durum değişikliğine sebep olur dolayısıyla ediminin yasal bağlayıcı bir gücü vardır, ancak nikâh memuru edimini gerçekleştirirken, kendi içsel durumunu bu eylemine yansıtmaz.

İnternet memlerinin gerçeklikle ve kurumsal yetkilerle bağlantısı olmadığından, beyanlar ya da bildiriciler edim türleri için örnekler bulunmamaktadır. Fakat yine de ilk bakışta beyanlar edimsöz edimi gibi algılanabilecek, mizah ve ironi amaçlı üretilmiş, gerçeklikle ilişkisi bulunmayan bazı internet memlerine rastlamak mümkündür. Bunlar için aşağıda Türkçe ve Almanca iki farklı örnek analizi sunulmaktadır:

Görsel 14²¹

İnternet Meme Türü	Sokak Röportajı İnternet Memleri
Görüntü	Bir haber programından sokakta haber sunan bir spiker görüntüsü.
Dilsel Bölüm	Birinci Bölüm: Spiker haber sunarken ekranda görünen alt yazı: 'Sosyal Medya Ömrü Uzatıyor'. İkinci Bölüm: 'Doğruysa Ölumsuzlüğümü İlan Ediyorum' ifadesi.
Edimsöz Edim Türü	Beyanlar/ Bildiriciler: Kullanıcı, haberdeki bilgiye gönderme yaparak, verilen bu bilginin doğru olması durumunda aşırı düzeyde sosyal medya kullandığı için ölumsuzlüğünü ilan ettiğini bildiriyor.

Analiz 11

Analiz 11'de, internet meminin üretim aşamasında ilk olarak, Türk TV kanalı haber spikerinin sosyal medya hakkında sokakta yaptığı bir yayında, alt yazıda kırmızı şerit üzerinde beyaz harflerle 'SOSYAL MEDYA ÖMRÜ UZATIYOR' ifadesinin yer aldığı bir ekran görüntüsü kullanılmış olduğu görülmektedir. Bu ekran görüntüsünün altında ise kullanıcı kendi durumuna ilişkin yorumunu ekleyerek, kendi de sosyal medyayı fazla kullandığından kendini ölumsuz olarak ilan etmektedir. Bu internet memi, kullanıldığı platform ve kullanım amacı bakımından kurumsal ve dil dışı gerçeklikle bir bağlayıcılığa sahip değildir, bu nedenle beyanlar/ bildiriciler sınıflamasında yer alamaz. Öte yandan burada üretici, mizah amaçlı olarak, aşırı düzeyde sosyal medya kullanımına gönderme yaptığından, internet meminin açıklayıcı sınıflamasında değerlendirebilecek bir edimsöz edimi türü olduğunu söylenebilir.

²¹ Görsel 14: <https://guldum.net/post/157217321943> (Erişim Tarihi: 13.06.2023)

Görsel 15²²

İnternet Memi Türü	Angela Merkel İnternet Memleri
Görüntü	Angela Merkel'in kızgın bir yüz ifadesiyle, parmağıyla birini işaret ettiği görüntüsü
Dilsel Bölüm	Suçlu sensin!!!
Edimsöz Edim Türü	Beyanlar/ Bildiriciler: Kullanıcı, karşısındakine, suçlu olduğunu ve (belki de bu yüzden ona kızgın olduğunu) Angela Merkel'in jest ve mimikleri bildiriyor.

Analiz 12

Angela Merkel'in, çok sayıda hareketli ve hareketsiz görüntüsü, viral hale gelmiş durumdadır ve internet memi oluştururken birçok ülkede sıkça üretim malzemesi olarak kullanılmaktadır. Kullanıcı bu internet meminde, Almanya eski şansölyesi Angela Merkel'in, görevde olduğu sürede, Avrupa'daki mülteci krizi dönemine ilişkin yaptığı bir konuşmadan alınan "herşey için Merkel'i suçlayalım" akımından yola çıkmış ve onun sözlerini ve görüntüsünü kullanarak bu internet memini oluşturmuştur. Bu internet memi, paylaşıldığı sosyal medya platformu ve bağlama göre farklılaşmakla birlikte, suçun karşısındakinde/karşısındakilerde olduğu kızgın bir yüz ifadesi ile "Suçlu sensin!/ Suçlusun!" dilsel ifade ile bütünleşik olarak kullanıyor. Beyanlar edimsöz edim sınıfında yer alabilecek bu internet meminde, kullanan kişi karşısındakini suçlu olarak ilan ederken, kurumsal bir bağlayıcılığı olmadığı için ironik bir kullanım olduğu da açıktır.

Sonuç

İletişim teknolojilerindeki yeniliklere paralel olarak, insanların iletişim alışkanlıklarında da gelenekselden dijitalle doğru hızlı bir değişim yaşanmakta, geleneksel sözlü ve yazılı iletişim formlarının yerini dijital iletişim formları almaktadır. Bunlar arasında insanların günlük iletişim alışkanlıklarından biri haline gelen internet memleri oldukça dikkat

²² Görsel 15: <https://griechenlandsoli.com/2015/07/28/warum-fuehlen-sich-die-meisten-deutschen-gegenueber-den-griechen-im-recht/> (Erişim Tarihi: 12.06.2023)

çekmektedir. Birçok bilim alanı için önemli bir araştırma potansiyeli taşıyan internet memlerinin, iletişim durumlarında edimsöz edimleri olarak işlevlerinin olup olmadığı bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Özellikle sosyal medya platformlarını aktif ve etkin şekilde kullanan üniversite öğrencilerinin, Türkçe ve Almanca üretilen kullandıkları benzer söylemlere ait internet memlerinden seçilen örneklerin, Searle'ün kesinleyiciler/ temsilciler, yönlendiriciler, sorumluluk yükleyiciler, dışavurucular/ açıklayıcılar ve beyanlar/ bildiriciler edimsöz edim türleri iletişim amaçlarına uygun olduğu görülmüştür. Ancak her sınıflandırma girişiminde olduğu gibi, Searle'ün bu edimsöz edimleri sınıflandırmasında da grupların birbiri ile örtüştüğü durumlar ortaya çıkmıştır. İnternet memlerinin mizah, ironi veya eleştiri amaçlı kullanımları ağır bastığı için, her internet meminin, sınıflandırıldığı edimsöz edim türünün yanı sıra, kullanıcının görüş ve duygularını da mutlaka birlikte aktaracağı için aynı zamanda dışavurucu/ açıklayıcı edimsöz edimi türünde olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca internet memleri, dil dışı gerçeklik açısından kurumsal bağlayıcılıklarının olmaması nedeniyle, beyanlar/ bildirici edimsöz edim türüne gerçek anlamda uymamaktadır.

Gerek örneklem seçimi için yapılan taramalarda gerekse analiz edilen Türkçe ve Almanca internet memlerinde, kültür ve topluma özgü oldukça farklı içerikler tercih edildiği, ama aynı/ benzer iletişim amaç ve durumları için dünya çapında tanınmış fenomen içerikler kullanıldığı da görülmüştür. Bu nedenle dil, toplum ve kültür açısından da oldukça önemli bir araştırma potansiyeline sahip olan internet memlerinin, birçok bilim alanında farklı disiplin ve yöntemlerle mutlaka daha derinlemesine araştırılması gerekmektedir.

Kaynakça

- Aktaş, Özgür** (2016): Bir İletişim Yöntemi Olarak Caps/ Memes. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(14), 1-14.
- Austin, John L.** (1962): *How to do things with words*. Oxford: Clarendon Press.
- Bauchage, Christian** (2011): Insights into Internet Memes. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, 5(1), 42-49. <https://doi.org/10.1609/icwsm.v5i1.14097> (Erişim Tarihi: 11.05.2023)
- Davison, Patrick** (2012): The Language of Internet Memes. Mandiberg, Michael (ed.): *The Social Media Reader*. New York, University Press, 120–134.
- Dawkins, Richard** (1976): *The Selfish Gene*. New York: Oxford University Press,
- Dawkins, Richard** (2007): *Gen Bencildir*. Çev. Asuman Ü. Müftüoğlu. Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Gençalp, Hüseyin** (2019): Görsel Kültür, Çoklu Okuryazarlık ve Çoklu Biçimlilik Bağlamında Sosyal Medya İletileri. *Global Media Journal TR Edition*, 10 (19), Güz 2019 Sayısı, 52-75.
- Grundlingh, Lezandra** (2017): Memes as speech acts, *Social Semiotics*, 28 (2), 147-168. DOI:10.1080/10350330.2017.1303020T
- Hess-Lüttich, Ernest W. B.** (2001): *Medien, Texte und Maschinen: angewandte Mediensemiotik*. Deutschland: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

- Hindelang, Götz** (2004): *Eine Einführung in die Sprechakttheorie*. Tübingen: Niemeyer.
- Hvass Holm, Cille** (2021): What Do You Meme? The Sociolinguistic Potential of Internet Memes. *Leviathan: Interdisciplinary Journal in English* (ISSN: 2446-3981), No. 7. 1-20.
- Johann, Michael/ Bülow, Lars** (2018): Die Verbreitung von Internet-Memes: empirische Befunde zur Diffusion von Bild- Sprache-Texten in den sozialen Medien. *kommunikation @ gesellschaft*, 19, 1-24.
- Karaaslan, Pelin** (2020): Sosyal Medyada Kullanılan Caps'lerin Telif Hukuku Boyutu ve Yasal Düzenlemelerin Yeterliliği. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 41-65.
- Kırık, Ali Murat/ Saltık, Rabiya** (2017): Sosyal Medyanın Dijital Mizahı: İnternet Meme/Caps, *Atatürk İletişim Dergisi*, (12), 99-118.
- Klemm, Michael/ Stöckl, Hartmut** (2011): Bildlinguistik – Standortbestimmung, Überblick, Forschungsdesiderate. Diekmannshenke, Hajo/ Klemm, Michael/ Stöckl, Hartmut (Hg.): Bildlinguistik. Berlin: Erich-Schmidt-Verlag, 7-18.
- Löber, Nils** (2011): *In den Unterwelten des Web 2.0. Ethnographie eines Imageboards*. TOBIAS-lib.
- Merten, Marie-Luis/ Bülow, Lars** (2019): Zur politischen Internet-Meme-Praxis: Bild-Sprache- Texte kognitiv-funktional. Bülow, Lars/ Johann, Michael (eds.): *Politische Internet- Memes – Theoretische Herausforderungen und empirische Befunde*. Berlin, Frank & Timme, 195–227.
- Milner, Ryan M.** (2012): The World Made Meme: Discourse and Identity in Participatory Media. PhD diss., University of Kansas. Accessed March 13 2015. https://kuscholarworks.ku.edu/bitstream/handle/1808/10256/Milner_ku_0099D_12255_DATA_1.pdf?sequence=1. (Erişim Tarihi: 12.06.2023)
- Opilowski, Roman** (2013): Von der Textlinguistik zur Bildlinguistik. Sprache-Bild- Texte im neuen Forschungsparadigma. *Zeitschrift des Verbandes polnischer Germanisten* 2, 217-225.
- Osterroth, Andreas** (2015): Das Internet-Meme als Sprache-Bild-Text. *IMAGE. Zeitschrift für interdisziplinäre Bildwissenschaft*, 7/ 22.
- Osterroth, Andreas** (2019a): Sprache-Bild-Kommunikation in Imageboards. Das Internet-Meme als multimodaler Kommunikationsakt in alternativen Öffentlichkeiten. Hauser, Stefan/ Opilowski Roman/ Wyss, Eva L.: *Alternative Öffentlichkeiten*. Bielefeld: transcript Verlag, 269-286.
- Osterroth, Andreas** (2019b): How to do things with memes? – Internet Memes als multimodale Sprechakte. Johann, Michael/ Bülow, Lars (eds.): *Politische Internet-Memes – Theoretische Herausforderungen und empirische Befunde*. Berlin, Frank & Timme, 41–60.
- Osterroth, Andreas** (2020): Internet-Memes als multimodale Sprechakte in öffentlichen Diskursen anhand von Beispielen aus Antwortthreads von @realDonaldTrump, *Linguistik online* 101, 1/ 20.
- Searle, John Rogers** (1969): *Speech acts. An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John Rogers** (1975): A Taxonomy of Illocutionary Acts. *Language, Mind, and Knowledge. Minnesota Studies in the Philosophy of Science*, Volume 7, 344-369
- Searle, John Rogers** (2011): *Söylemek ve Anlatmaya Çalışmak*, R. L. Aysever (Çev.). Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Shifman, Limor** (2014): *Meme. Kunst, Kultur und Politik im digitalen Zeitalter*. Berlin: Suhrkamp.
- Şimşek, Ali** (2018): Araştırma Modelleri. Doğanay, Ahmet / Ataizi Mehmet / Şimşek, Ali / Balaban Salı, Jale / Akbulut, Yavuz (2018): *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. (4. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 80-107.

Tüzel, Sait (2013): Çok Katmanlı Okuryazarlık Öğretimine İlişkin Türkçe Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9 (2), 133-151.